

GEESTELIJKE VERNIEUWINGSBEWEGINGEN IN DEZE TIJD

Prof. Dr. E. Henau c.p.

Utrecht, 20 mei 1991

Inhoud

1. WORTELS VAN DE GEESTELIJKE VERNIEUWINGSBEWEGINGEN
2. KENMERKEN VAN DE GEESTELIJKE VERNIEUWINGSBEWEGINGEN
3. BETEKENIS VAN DE GEESTELIJKE VERNIEUWINGSBEWEGING
4. BIJDRAGE VAN DE VERNIEUWINGSBEWEGINGEN

Wij allen die bekommerd zijn om de toekomst van de geloofsgemeenschap, kunnen tegenstrijdige gevoelens niet onderdrukken. Enerzijds worden wij getroffen door het verschijnsel van de nog steeds toenemende erosie van de Kerkbetrokkenheid, door de moeilijkheden in verband met de geloofsoverdracht, door de morele ontreding. Anderzijds is er ook een aantal fenomenen die ons met vreugde vervullen en ons hoop geven voor de toekomst: de actieve deelname van zoveel leken aan de opbouw van de geloofsgemeenschap en vooral de nieuwe geestelijke bewegingen in de Kerk. De leden van deze bewegingen of groepen nemen er geen genoegen mee hun christen-zijn slechts sporadisch te beleven. Zij proberen ieder op hun eigen wijze een bewust christelijk leven te leiden. Zij nemen zo hun persoonlijke roeping bijzonder ernstig en streven naar een levendig getuigenis op grond van de Geest die in hun doopsel en vormsel werd geschonken.

1. WORTELS VAN DE GEESTELIJKE VERNIEUWINGSBEWEGINGEN

Op deze wijze liggen deze groepen in het verlengde van een fundamenteel bijbels gegeven. Reeds in de profetische en in de wijsheidsliteratuur van het Oude Testament wordt de Heilige Geest als eindtijdelijke gave aan het volk van God begrepen. Het is de Geest

God begrepen. Het is de Geest die niet enkel de gehele mens over de dood heen levendig maakt en voltooit, maar ook kennis en wijsheid verleent. Ook in het Nieuwe Testament wordt herhaaldelijk gewezen op de werking van de Geest. Wat in de jonge Kerk gebeurde, wordt gezien als de eindtijdelijke vervulling van wat reeds Mozes had gewenst: "Ik zou willen dat heel het volk van Jahwe profeteerde en dat Jahwe zijn Geest op hen legde" (Numeri 11,29). En de Handelingen zien in de jonge Kerk in vervulling gaan wat Joël voor het einde der tijden voorspelde: "Ik zal mijn Geest uitstorten over alle mensen, uw zonen en dochters zullen profeteren, uw grijsaards dromen zien, uw jonge mannen visioenen krijgen. Zelfs over de slaven en slavinnen stort Ik mijn Geest uit in die dagen" (Joël 3,1vv.). Alle christenen zijn 'uit het water en geest herboren' (Johannes 3,5), 'door de heilige Geest vernieuwd' (Titus 3,5). 'Daarom zijn allen door de Geest beziel'd' (Galaten 6,1) en een 'tempel van de Heilige Geest' (1 Korintiërs 3,16; 6,19; 2 Korintiërs 6,16).

Het gaat hier niet zozeer om spectaculaire dingen. Paulus en Johannes beklemtonen dat de Geest, die de Geest van Jezus Christus is (Galaten 4,6; 2 Korintiërs 3,17), wordt ervaren in het normale beleven van het evangelie. Dat betekent geen banalisering van de Geest, want het verras-

sende, onvoorspelbare en niet-manipuleerbare werken van de Geest in buitengewone fenomenen wordt hier niet ontkend. Er wordt alleen gezegd dat de Geest ook werkt in het verborgene en in het alledaagse. Ieder christen heeft immers in het doopsel en het vormsel de Geest ontvangen. 'Weet gij dan niet, dat gij Gods tempel zijt en dat de Geest van God in u woont?', aldus vermaant de apostel Paulus de Korintiërs (1 Korintiërs 3,16). Dit inwonen van de Geest impliceert de eis, die Paulus in de brief aan de Galaten inscherpt: 'Daar wij door de Geest leven, moeten wij de Geest ook volgen' (Galaten 5,25). Uit het geschonken zijn van de Geest volgt de ethische activiteit van de gelovigen, uit de toezegging van de gave der goddelijke liefde, volgt de opgave van de goddelijke liefde. Het geschenk van de Geest moet zich op het leven van de christen uitwerken, dat immers een 'nieuw' leven moet zijn, een leven in Christus, in de Geest.

De geestelijke vernieuwingsbewegingen zijn niet alleen het resultaat van de herontdekking van wezenlijke gegevens uit het Nieuwe Testament omtrent de werking van de Geest. Ze beantwoorden ook aan een aantal fundamentele ideeën van het tweede Vaticaanse Concilie zoals de herontdekking van de waarde van de afzonderlijke charisma's in de Kerk, en de uitdieping van het gemeenschappelijk priesterschap van alle gelovigen en de daarmee verbonden samenwerking tussen leken en voorgangers.

Dit geworteld zijn in de geest van het concilie kan met een tweetal belangrijke teksten worden geïllustreerd. De eerste is ontleend aan 'Lumen Gentium' (=L.G.) en handelt over de charisma's: 'Dezelfde Heilige Geest geleidt het volk van God niet alleen door de sacramenten en bedieningen. Hij versiert het niet alleen met deugden, maar "ieder zijn gaven uitdelend zoals Hij wil" (1 Korintiërs 12,11) verspreidt Hij onder de gelovigen van elke rang ook bijzondere genaden, die hen geschikt en bereid maken om allerlei werken en taken die voor de hernieuwing en verdere uit-

bouw van de Kerk dienstig zijn op zich te nemen, zoals er geschreven staat: "aan ieder wordt de openbaring van de Geest meegedeeld tot welzijn van allen" (1 Korintiërs 12,7). Deze charismatische gaven kunnen wonderbaar zijn of ook eenvoudiger en breder verspreid. Aangezien zij voor de noden van de Kerk bijzonder doelmatig en nuttig zijn, moeten wij ze met dankbaarheid en vertroosting aanvaarden' (L.G. 12). Vanuit deze tekst, die tot de meest indrukwekkende en meest vernieuwende van Vaticanum II behoort, wordt ook duidelijk wat met het woord 'geestelijk' in de omschrijving 'geestelijke vernieuwingsbewegingen' wordt bedoeld: een door de Geest bewerkte, door de charisma's bepaalde werkelijkheid, zoals zij op het gebied van geloof, hoop en liefde levendig wordt.

Een tweede tekst plaatst sterker de opgave van de leken voor de uitbouw van de wereld in relief. Tussen de verschillende bepalingen over de vormen van zending der leken, die wij hier niet in detail kunnen uiteenzetten, luidt het in het decreet over het lekenapostolaat (= A.A.): 'Onder deze organisaties vragen die bijzondere aandacht welke een nauwe band tussen geloof en dagelijks leven bevorderen. De organisaties vormen geen doel in zichzelf, maar moeten in dienst staan van de zending van de Kerk in de wereld. Hun apostolische waarde hangt ervan af, of zij met de doelstellingen van de Kerk in overeenstemming zijn of de leden afzonderlijk en de organisatie in haar geheel een christelijk getuigenis geven in een evangelische geest.' (A.A. 19). Deze grondstructuur kan nog vanuit twee kleine teksten verhelderd worden: 'De leken worden er heel bijzonder toe geroepen om de Kerk werkdadig aanwezig te doen zijn in die plaatsen en omstandigheden waar zij door hen alleen het zout van de aarde kan worden. Zo staat iedere leek, krachtens de eigen gaven die hij ontvangen heeft, als getuige en tevens als levend werktuig van de zending van de Kerk zelf, "naar de maat van Christus' gave" (Efeziërs 4,7)' (L.G. 33). Voor de concrete vorming voor het opnemen van deze zending luidt het van deze

gemeenschappen: 'In kleine vriendengroepen bezinnen hun leden zich op de methoden en resultaten van hun apostolische activiteiten en toetsen zij hun dagelijkse leefwijze aan het evangelie' (A.A. 30). Hieruit wordt duidelijk dat de nieuwe geestelijke bewegingen met grote fundamentele krachten van de post-conciliaire vernieuwing in nauwe verbinding staan.

2. KENMERKEN VAN DE GEESTELIJKE VERNIEUWINGSBEWEGINGEN

Zoals het religieuze leven in de geschiedenis van de Kerk nooit de pretentie heeft gehad de totaliteit van het christelijk leven in al zijn radicaliteit gestalte te geven, zo realiseren de nieuwe geestelijke bewegingen ook vandaag niet de heilrijkdom van de christelijke boodschap. Dat zij echter wezenlijke elementen hiervan in reliëf plaatsen, moge blijken uit een aantal kenmerken die zij gemeenschappelijk hebben.

Als *eerste kenmerk* zou ik willen noemen *de drang naar geloofservaring*. Het geloof is geen cerebrale aangelegenheid. Het kan niet herleid worden tot kennis, noch gevangen worden in formules. Het is geen kleinood dat men kan bezitten of opbergen. Het is ook niet te vatten in een schrijn die men aan de volgende generatie overdraagt. Het is geleefde werkelijkheid, gericht op de persoon van Jezus Christus, wiens aanwezigheid kan worden ervaren in de sacramenten, het gezamenlijk gebed en het wederzijds dienstbetoon. Het is gericht op de heilige Geest, die erfahrbaar wordt in de gaven die Hij uitdeelt aan alle gelovigen. Het is gericht op God als Vader, die kracht geeft, niet enkel de horizon van de eigen behoeften en belangen te overschrijden, maar ook de anderen als kinderen van dezelfde Vader, d.i. als zusters en broeders te aanvaarden.

Hiermee hangt een *tweede kenmerk* samen: *de hang naar gemeenschap*. Het spreken over 'communio' wat elders vaak vrijblijvend gebeurt, wordt hier vertaald in ervaarbare en aanschou-

welijke nabijheid. Een dergelijk leven in geestelijke gemeenschap is daarom in verschillende opzichten door broederlijkheid c.q. zusterlijkheid gestempeld. Deze is noodzakelijkerwijze zeer breed. Zij kent de geborgenheid en nabijheid van de overzichtelijke groep, zij heeft echter ook weet van de solidariteit met de grotere gemeenschappen - precies in de Kerk betekent dit omvattende katholiciteit d.w.z. zij is van bij de aanvang open voor anderen, die zoeken. Daarom gaan de geestelijke gemeenschappen ook naar de hoeken van de straten, randzônes en buitengewesten van ons leven. Broederlijke en zusterlijke bejegening worden tot diakonie.

En dit is een *derde kenmerk* van de nieuwe geestelijke bewegingen: *hun toewending naar de wereld kan niet losgemaakt worden van hun spiritualiteit*. Contemplatie en strijd, om met Roger Schutz te spreken, horen samen. Dienst aan de wereld en heilendienst worden weliswaar onderscheiden, hebben echter elkaar nodig en bemiddelen elkaar. Hier wordt een kritische trek zichtbaar: het engagement in de wereld gaat gepaard met gelijktijdige distantie. Tegenover de open samenleving met haar behoeften en interesses bestaat een laatste voorbehoud. Ook wanneer de wereld de plaats is van door geloof, hoop en liefde gestempelde spiritualiteit, dan wordt zij toch beschouwd als een voorlaatste werkelijkheid. Zo blijft de wereldse opdracht van de nieuwe geestelijke bewegingen steeds ergens ook een soort tegenontwerp, een alternatief, een contrast-project, wat hen ongetwijfeld met bepaalde niet-religieuze groepen verbindt. Dat geldt b.v. ook voor het zoeken naar vormen van alternatieve levensstijlen. Het zich inlaten met de wereld gaat gepaard met een eschatologisch georiënteerd verzaken. En hier zijn dan weer aanrakingspunten met de klassieke orden en congregaties.

Uit de geloofservaring in de gemeenschap ontspringt ook het *gemeenschappelijk geloofsgetuigenis* als *vierde kenmerk* van de nieuwe geestelijke bewegingen. Dit geloofsgetuigenis is im-

mers niet enkel opgave van de ambtsdragers, maar alle christenen moeten 'de roemruchte daden verkondigen van Hem die (ons) uit de duisternis heeft geroepen tot zijn wonderbaar licht' (1 Petrus 2,9b). De geëngageerde belijdenis hoort hier bij. Het gebrek aan geloofskennis moet met nieuwe methoden overwonnen worden, waarbij meer openheid naar rand- en buitenkerkelijken belangrijk is. Aan deze opdracht ontleen niet weinig geestelijke bewegingen hun bezieling. Sommigen van hen bedienen zich daarbij van de moderne media en aarzelen niet om bepaalde taboes, die kenmerkend zijn voor onze gesecculariseerde samenleving te doorbreken, b.v. het beroep op de eigen religieuze ervaring.

3. BETEKENIS VAN DE GEESTELIJKE VERNIEUWINGSBEWEGING

Tegen deze achtergrond is het duidelijk dat de nieuwe geestelijke bewegingen, zoals wij bij de aanvang reeds zegden, hoopvolle tekenen zijn van de aanwezigheid van God in deze wereld. Om duidelijk te maken wat dit voor de toekomst van het christendom kan betekenen moeten wij eerst iets zeggen over de maatschappij waarin wij leven. In deze samenleving is godsdienst niet langer de integrerende factor, die het maatschappelijk leven tot een zinvol geheel samenbindt. Dit is een gevolg van wat de maatschappelijke differentiëring wordt genoemd. Om te weten wat hiermee bedoeld wordt, moeten wij onze samenleving vergelijken met de vroegere. In deze laatste leefde men in een veelheid van naast elkaar liggende, en slechts los verbonden sociale ruimten (dorpsgemeenschappen, wijken, enz.). Binnen deze ruimten was met de geboorte van de mens in grote mate zijn leven reeds uittekend. Het waardepatroon waarvoor gekozen diende te worden, lag vast. Aan bepaalde, op religie gebaseerde regels, kon niet worden getornd.

In tegenstelling met onze mobiele en gedifferentieerde maatschappij was het leven van de mens

in de vroegere samenleving ook niet gesecculariseerd. Men verrichtte arbeid meestal op dezelfde plaats als waar men leefde. Ontspanning en het rudimentaire onderwijs dat men nodig had, vond men ter plaatse, d.i. in het dorp of de wijk waarvan de familie integrerend deel uitmaakte. De religie, i.c. de kerk, was bij dit alles de integrerende factor. Zij bond alles samen (religare) tot een zinvol en geborgenheid schenkend geheel. Daarentegen is de moderne samenleving gekenmerkt door segmentering van het leven. Het gebied van de arbeid maakte zich los van het familiale leven. Later volgden onderwijs en vorming, en nog later ontspanning. Al deze sectoren verzelfstandigden zich, onttrokken zich aan de bevoogding van de godsdienst en ontwikkelden zich volgens eigen wetmatigheden.

Het resultaat van deze ontwikkeling wordt door de mens op een ambivalente wijze beleefd: enerzijds brengt deze ontwikkeling een ongehoorde toename van vrijheid met zich mee (door het wegvallen van de druk die uitging van de kleine, door de godsdienst beheerste gemeenschap). De mens kan nu in tegenstelling met vroeger zijn bestaan naar eigen goeddunken inrichten. Hij kan gaan waar hij wil, doen en laten wat hij wil. Anderzijds voelt hij zich op een veelvuldige wijze overvraagd. Op de mens van vandaag wordt immers vanuit al deze levensgebieden een beroep gedaan om zich te engageren. Hij wordt gevraagd lid te worden van een politieke partij, van een vakbond, van een culturele vereniging. Hij wordt aangezocht zich aan te sluiten bij een sportclub, een actiecomité of een ouderraad. Hij wordt gepraamd deel te nemen aan allerlei manifestaties. Hij wordt geacht zich te engageren in bepaalde bewegingen. Bovendien wordt hij dagelijks bestookt met allerlei vormen van publiciteit die hem tot een bepaalde handeling willen verleiden. Hij is aan zo veel eisen, uitnodigingen, oproepen uitgeleverd, dat hij ten aanzien van dit alles niets anders kan dan distantie in acht te nemen. Dit afstand-nemen, dit zich terugtrekken in de privé-sfeer (familie/relatie) als bufferzone tegen de opdringerigheid van de gediffe-

rentieerde samenleving is voor de enkeling een absolute noodzaak, wil hij niet door de verschillende maatschappelijke interessegebieden worden opgeslokt. De behoefte aan distantiëring maakt dan ook deel uit van een elementair gedragspatroon, van een overlevingsstrategie in onze uiterst gecompliceerde samenleving.

Door deze ontwikkeling is de plaats van de godsdienst in de samenleving radicaal veranderd. Hij is een gebied geworden of een segment tussen de andere segmenten, naast politiek, onderwijs, cultuur, ontspanning, enz. Hij is niet meer de integratiefactor van de maatschappelijke werkelijkheid en deelt daardoor in het distantiëringsgedrag dat de mens heeft ontwikkeld.

Deze marginalisering die het gevolg was van de zonet geschetste ontwikkeling, ging nog gepaard met een ander verschijnsel: het verlies aan maatschappelijke integratiekracht werd door de Kerk goedge maakt door zich van een leefgemeenschap tot een bureaucratische organisatie te ontwikkelen. Een Kerk die overwegend - in het collectieve bewustzijn - als een organisatie ervaren wordt, biedt echter weinig identificatiekansen. Het Kerklidmaatschap wordt dan onder het aspect 'nut' gezien. Een organisatie, b.v. een vakbond, benut men, wanneer men ze nodig heeft. In het geval van de Kerk: rond de scharniermomenten van het leven. Dan verwacht men een ritueel en stapt men naar de Kerk toe, de instelling die daarvoor 'dient'. Voor de rest laat men deze voor wat zij is.

Dit heeft natuurlijk ook gevolgen voor de religieuze houding van de enkeling. Religie is een privé-aangelegenheid, die bij de meeste mensen slechts sporadisch gestalte krijgt. Als gevolg hiervan is een grote verscheidenheid aan Kerkbetrokkenheid, polarisatie en onverschilligheid ontstaan, die verhindert dat de Kerk als gemeenschap kan worden beleefd en dat het evangelie in al zijn radicaliteit kan opklinken. De diep-religieuze mensen en zij die het evangelie ernstig willen nemen, voelen zich eenzaam in een door mensen geconstrueerde

door mensen geconstrueerde wereld, die in ieder opzicht functioneert 'etsi Deus non daretur B alsof God niet bestaat'. Deze eenzaamheid is de specifieke aanvechting voor het gelovig zijn in de huidige tijd. Natuurlijk heeft de mens altijd het extreme alleen-zijn moeten doormaken: in ziekte, aftakeling en sterven. Maar dat waren grenservaringen. Zolang de werkelijkheid bijeengehouden werd door de omvattende en geborgenheid schenkende omgeving, die gegeven was met de symbiose van Kerk en samenleving, is de mens in ieder geval nooit en nergens in de huidige zin van het woord alleen geweest. Hij was in alle situaties geborgen in een heilige, onverdeelde, zinvolle samenhang. Eerst in een wereld waarin alle segmenten zich naar hun eigen, door mensen ontdekte en gehanteerde wetmatigheden ontvouwen, is de gelovige iemand geworden die als gelovige voor veel dingen alleen op zichzelf aangewezen is.

In een dergelijke wereld waarin de integratiekracht van de Kerken op het maatschappelijk vlak is verloren gegaan, waarin de kleine oorspronkelijke leefgemeenschappen zijn verstoord, is het te begrijpen dat een aantal mensen groepen en gemeenschappen zoeken die zekerheid en geborgenheid kunnen bieden. Dit is voor het geloof nog meer het geval dan op andere gebieden. Niemand kan immers gelovig zijn zonder af en toe de ervaring op te doen dat het geloof een zekere vanzelfsprekendheid heeft. Niemand kan gelovig blijven als hij niet af en toe gelijkgezinden ontmoet. Er is geen twijfel aan dat de nieuwe geestelijke bewegingen precies op dit punt een belangrijke bijdrage kunnen leveren voor de toekomst van het christendom in onze samenleving.

4. BIJDRAGE VAN DE VERNIEUWINGSBEWEGINGEN

De huidige situatie van steeds verder schrijdende secularisering toont de noodzaak aan van levendige cellen, waarin de geloofsovertuiging gekoesterd en verder gegeven wordt. Terecht heeft

Johannes Paulus II in zijn encycliek over de blijvende geldigheid van de missie-opdracht dan ook geschreven: 'Ik herinner aan de grote ontwikkeling van de "kerkelijke bewegingen" die als een nieuw verschijnsel opgekomen zijn in de laatste tijd en een sterke missionaire geest hebben. Als zij met nederigheid hun plaats innemen in het leven van de plaatselijke kerken en met hartelijkheid door priesters opgenomen worden in de diocesane en parochiële structuren, zijn de bewegingen een echte gave van God voor de nieuwe evangelisatie en voor de eigenlijke missie-activiteit. Ik beveel dus aan ze te verspreiden en er gebruik van te maken om weer kracht te geven aan het christelijk leven, vooral onder de jongeren, en aan de evangelisatie, in een pluralistische visie van de wijzen waarop men zich kan verenigen en uitdrukken' (nr. 72).

Het gaat hier om een uitspraak die niet verder gespecificeerd wordt, wat men ook van een wereldbrief niet kan verwachten. Ik waag het dus zelf, tegen de achtergrond van wat ik heb gezegd over de manier waarop godsdienst en Kerk in onze samenleving functioneren, concreter te worden. De nieuwe bewegingen zouden een netwerk moeten worden van kleine gemeenschappen, waarin het christen-zijn, op basis van een gedeelde geloofservaring, op een attractieve wijze wordt voorgeleefd. Zij zouden trefpunten kunnen zijn waar mensen hun geloof ter sprake brengen en bemoedigd worden in hun zoeken naar evangelische radicaliteit. Zij zouden de parochies die steeds meer uitgroeien tot koepelorganisaties van werkgroepen, kunnen helpen om het gebed te ontdekken als bron en voedingsbodem van elk engagement. Zij zouden meer spirituele diepgang kunnen geven aan de edelmoedige inzet van tienduizenden vrijwilligers. Zij zouden ruimte kunnen creëren voor een nieuw katechumenale aanpak in het pastoraat. Zij zouden aanleghavens kunnen zijn voor allen die opnieuw contact zoeken met de Kerk, maar tot hun ontgoocheling vaak geconfronteerd worden met een organisatie i.p.v. een gemeenschap.

Dit alles veronderstelt dat pastores van hun koudwatervrees worden bevrijd t.a.v. de nieuwe geestelijke bewegingen. Dit stelt dan weer voorop dat vooroordelen uit de weg worden geruimd. En hiertoe moeten de geestelijke vernieuwingsbewegingen in eerste instantie zelf bijdragen. Zij moeten allereerst vermijden om zich zelfgenoegzaam in te kapselen en de indruk te wekken esoterische conventikels¹ en organisaties te zijn. Zij mogen geen toevluchtsoorden worden, waar zich overwegend mensen verzamelen, die weliswaar met goed recht geborgenheid zoeken, tegelijkertijd evenwel in een dergelijke intimiteit van de kleine groep vluchten. Vooroordelen t.a.v. de geestelijke bewegingen zullen maar overwonnen kunnen worden als duidelijk is, dat het primaire doel niet is zekerheid en geborgenheid te vinden. 'De mens heeft in deze turbulente tijden', aldus de Nederlandse bisschoppen in hun brief over de charismatische vernieuwing, 'een toenemende behoefte aan zekerheid, Hoe begrijpelijk deze behoefte ook is, de weg van het geloof kan niet worden verkort en mensen zullen moeten aanvaarden dat onzekerheid en soms zelfs twijfel deel uitmaken van de menselijke werkelijkheid. Niet een wonderbare gave of charisma is garantie van het heil, niet innerlijke en persoonlijke bevestiging van de Heilige Geest dat men kind van God is, maar het geloof zelf'.

En het meest ontwapenend t.a.v. vooroordelen wekt de vaststelling van authentieke dienstbaarheid. Er is geen ervaring als komende van de Geest denkbaar, indien deze niet verbonden is met de beweging van radicale verandering waarvan de inzet voor de ander - vooral de lijdende ander - het bevoorrechte doel en de belangrijkste test is. Slechts hij of zij is bewogen door de Geest van Jezus die, diens naam belijdend, tegelijkertijd zijn/haar hele bestaan oriënteert op de dienstbaarheid. Dit behelst geen onderwaardering van het gebed of een afwijzing van een eventuele religieuze ervaring. Het wil enkel het

¹ Esoterische conventikels: buitenkerkelijke, godsdienstige bijeenkomsten voor ingewijden.

criterium aangeven waaraan elk christelijk engagement dient getoetst te worden. Met betrekking tot dit fundamenteel criterium is het al dan niet lid zijn van de geestelijke bewegingen secundair. Indien deze laatste zouden gekenmerkt zijn door een vlucht in de innerlijkheid ten nadele van de dienst aan de medemens, dan zou dit betekenen dat zij niets van doen hebben met de Geest van Jezus Christus.

Dit laatste is in mijn ervaring gelukkig niet het geval. Daarom kan ik de Kerk dankbaar zijn voor het geschenk van de vernieuwingsbewegingen. In dit reveil ervaart zij dat God haar in

de rijkdom van zijn gaven, ondanks de vele tegengestelde indrukken, trouw gebleven is en haar vandaag nog leidt. In de nieuwe geestelijke gemeenschappen worden wegen van de navolging van Jezus en nieuwe vormen van geestelijke gemeenschap herkenbaar, die tonen dat ook vandaag christelijke existentie en Kerk-zijn slagen kan. Daarom kan men alleen maar hopen dat de nieuwe geestelijke gemeenschappen aanstekelijk werken en zich tot een heel netwerk uitbreiden. Dan zullen zij ongetwijfeld op beslissende wijze bijdragen tot het ontstaan van een Kerk die daadwerkelijk 'licht der wereld' en 'zout der aarde' is (vgl. Matteüs 3,13 vv.).

Dit is de tekst van een lezing die prof. dr. E. Henau gaf tijdens een Nationale Open Dag van de Katholieke Charismatische Vernieuwing, op 20 mei 1991 te Utrecht. Het thema van die dag was 'Als de Geest de ruimte krijgt'. In het panelgesprek dat op zijn inleiding volgde omschreef prof. Henau de kernvraag van zijn betoog als volgt: 'Hoe kunnen we de rijkdom van al deze bewegingen integreren in een pastorale strategie in de parochie. Hoe kunnen die verschillende groepen een inbreng hebben die de parochie zelf verrijkt?'

Deze tekst is uitgegeven als bijlage bij het tijdschrift Bouwen aan de Nieuwe Aarde, juli 1991, en met toestemming van dr Henau gepubliceerd op www.stucom.nl.

Henau was in 1991 hoogleraar pastoraaltheologie aan de Universiteit voor Theologie en Pastoraat te Heerlen.

Meer over bewegingen: www.stucom.nl/bewegingen en de rubriek Nieuwe kerkelijke bewegingen op www.stucom.nl.

Dit is document 0331 op www.stucom.nl.